

Дарсил тема:

Предметияб цIар

4 класс

МугIалим: МухIамадова Муминат Камалдиновна

❖ Дарсил тема: Предметияб цар тақрар гъаби.

❖ Дарсил мурадал ва масъалаби:

I. Лъай къеяльул:

- Предметияб царалъул лексикияб магіна ва гъельие лъолел суалал тақрар гъари.
- Предметияб царалъул магіна, жинс, риқікіен, хасал ва ғаммал царал тақрар гъари.

2. Лъай цебетіеяльул:

- Предметиял царал каламалъуль халтізаризе бажари цебетіей.
- 13 хасаб захіматаб харп лъикіл лъай.
- Хъавул калам цебетіей.
- Кураб суалалъе жаваб тіхъалдасан балагызын гъалаті биччачілігін гъеб цалияльул бажари борхизаби;

3. Тарбия къеяльул:

- Лъималазул рекіель рахъдал маңылда рокы бижизаби.
- Берцин ва баңшадхъвайлде күдай.

❖ Дарсил тайпа: Гадатияб тақрар гъабияльул дарс.

❖ Дарсил алатал: Тіхъ, аудиоял, компьютер, суратазул карточкаби, презентация.

❖ Дарсида лъимал ругъун гъаризе ккода (УУД).

- Жидецаго дарсил масъала лъезе.
- Предметазул ғаламатазда рекъон, анализ ва дандеккей гъабизе.
- Цере лъурал масъалабазда рекъон, ғранкъотін жидерго пикру загыр гъабизе.
- Литературияб авар маңылъул нормабазда рекъон, жиндирго калам камил гъабизе, гара-чівари ғұціз.
- Лъараб ва бичішараб жоялье битішараб къимат къезе.
- Дарсил мурадалде швезе ва жидецаго цере лъурал масъалаби тұразе.
- Мұғалимгун ва қадаҳ ғалулелгун лъикіл гъоркъоблыиялда дарсида халтіз.
- Жидерго ва қогидазул гъабураб халтізе къимат къезе.

◎ Дарсил ин:

I. Авалияб ғұці. Лъимал дарсиде хадури. Дарсиде гъира базаби.

Ассалам ғалайкум, меседил гарал,

Мәгарул маңлазе тадельун ругел,

Салам, дир хириял, нужей урхъара,
Авар мацI лъаялде кIвар къолел ругел.
Байбихъана иргадулаб авар мацIалъул дарс.

II. Хасал xIарпал такрар гъари.

Авар мацIалда битIун хъвазеги цIализеги лъзес ккани авар мацIалъул xIарпал лъикI лъзес кcola. Гъединлъидал, нильеца цин хасаб I3 xIарп такрар гъабила. Xладурун ругиш? Хасал xIарпал такрар гъарила я презентациялдасан, я xIарпазул алфавиталдасан.

III. Берцинхъвай.

Жакъаги нильеца хасал xIарпал битIун ва берцин хъвазе ругъунлъиялье росила кIудиял ва гъитIинал **Гъ гъ Гъ гъ ГI гI** xIарпал. Берцинго ва бацIцадго хъвай тетрадалда гъел киналго xIарпал. Гъанже дица бихъизабураб сураталда цар хъвазе кcola нужеца цо-цоккун доскаялдаги, тетрадаздаги. Экраналде *рачIина яги карточкабазда рукIина суратал*.

↗ РагIаби: гъ-гъуруш, гъ-гъан, гI-гIанкIу, гъ-гъуни, гъ-гъоко, гI-гIаштIи.

IV. Дарсил темаялде рачин.

Гъел киналго ragIаби щал кколел? Гъел кcola предметал. Предметал рихъизарулен ragIабазда щибилан абулеб? Жакъасеб нильер дарсил тема бичIЧун батила нужеда. Нильер жакъасеб дарсил тема буго?.. Предметияб цар. Дарсил мурадги буго предметияб цар такрар гъаби. Гъединго предметиял царал каламалъуль xIалтIизарияльул бажари цебетIей. Гъединго жакъасеб дарсицаги нильер киназулго ракIазуль рахъдал мацIалде рокки цикIкIине хъулги буго.

V. Дарсил темаялда тIад xIалтIи.

Гамуш, рохъдохъан, гIорцIен, къалам, оцхIумI, кIодо, борохь, палугъан, цIадалхIама, яц, гъаплан, цIунцIра, ункъIал, бугъа, къалантIар, канарко, гарцI, пахъулкъебед, тIехъ. Гъал ragIаби рачIина я экраналде, (ragIаби сураталгун цадахъ ругони цакъго лъикI букIина) я доскаялда карточкаби рекIинарила магнитазда. Гъеб гъабизеги рес гъечIони, гъадин гъабила. Доска бикъун букIина ункъо къотIелалде: гладамал, xIайванал, цалул къайи, рухIчIаголъаби. Щиbab къотIелалда чеве чо-чо цалдохъан чезавила. МугIалималъ абулаго, цивав цалдохъанас жиндир къотIелалъе данде кколеб ragIи хъвала, хутIарал гIенеккун чела. Гъедин киналго ragIаби хъван ракъинарила доскаялда. Карточкабазда

раглаби хъван ругони, гъединго цалдохъаби тамила къокъабаздеги рикъун, жиде-жидер къотелалъе данде кколел карточкаби магниталь рекинаризе. Гъанже дандеккве битлун гъабун бутищ нужецали. Мугалималь я экраналда разыла битлраб жаваб, я цадахъ киназго халгъабила, къотлабахъе данде кколарел раглаби ккун ругицали. Гъанже нужецааго ургъе:

Рукъалъул къайи-къоноялда царал-...

Гъветл-хералда царал-...

Ретлел-хыталда царал-...

Нильеца цоги нухаль раклалде щвездабуна предметияб цараль щиб бихъизабулебали. Предметияб цараль бихъизабула предмет. Гъеб кинал суалазе жавабльун бачунеб? Гъал суалаги раглабиги экраналде рапчина. Яги доскаялда хъвала: щив? щий? щиб? щал? щив? - пахъукъебед, палугъан, рохъдохъан, щий? -яц, кюдо, ункъгал, щиб?-тлехъ, цунцира, цадалхама, борохъ. Гъанже гъелго раглаби лъела глемерльул формаялда. Цо-цоккун доскаялде рапхъун гъабила лъималаз гъеб халтли. Щал? - тахъал, рохъдохъаби, яцал, цунцираби, борхъал. Гъал мисалаз нильеца раклалде щвездабуна предметияб царальул цольул ва глемерльул форма букин. Цольул формаялъул суалал: щив? щий? щиб? Глемерльул формаялъул суал: щал?

◎ **Хуухъахъиялъул лахзат.** Гъаркыилаб разминка «Гъалбацал гъулгъудула».

VI. Дарсил темаялда тад халтли.

■ **Тлехъгун халтли.** Доскаялде рапахъинарун гъабила гъаб халтли. Халтли №9, гъумер 10. Суалазе жавабльун рапчунел предметиял царал хъвай.

Баккана (шиб?) бакъ. Рурудула (шиб?) бац. Мимидула (шиб?) кету. Бекула (шиб?) цер. Бахчула (шиб?) гъумер. Беччана (шиб?) тлехъ. Гъанже нужеца ургъе гъел раглабазул дандраялгун предложениял ва, кверги борхун, цо-ко предложение абе. Масала: *Дир горданахъа буклараб тлехъ беччана. Газуца ракъул гъумер бахчула. Рохъоб бац рурудула.* Бакъараб мехалъ кетумимидула.

VII. Дарсил хасил.

Нильеца жакъасеб дарсида къокъ гъабун такрар гъабуна Предметияб цар. Предметияб цар щиб кколеб? Гъель щиб бихъизабулеб? Предметияб цар кинал суалазе жавабльун бачунеб? Щиб нужеда жеги лъалеб предметиял царазул хакъалъуль? Гъеб нильеца. Аллагъас хъван батани, хадусел дарсазда бицина.

VIII. Рефлексия. Гъанже дица нужеे цо бицанкло-кечI къела.

Инсан, дунял, торгло, глаха, гамущ, чу, чирахъ, килищ, гъумер, самолет, мачу,
гъоко, квен, нильеца ретIулеб ретIел, мегIер, тIегъ, бакъ, моцIги, щилицI ва тальел,
жиндица бихъизе гъабулеб бутIа буго каламальул, цар щибдай гъелда?

Предметияб цар. Халчахъадал!

Гъал предложениял лъугIизаре.

Жакъа дида лъана...

Дие бокъана...

Щиб бокъараб?

Щиб бокъичIеб?

Щиб бишунго захIамальарааб?

Щай гъеб захIамальарааб?

Жакъа лъараб жо дие киб ва кин хажалъизе бугеб?

IX. Рокъобе халтIи.

1. ХалтIи№11, гъумер 11-абилеб. Предметиял царал ратIа гъаре. Гъезул байбихъул
формаби рате.

2. Творческийб тадкъай. Предметазул хакъальуль бицанкIаби, кучIдул ургъизе.